

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

РОЗГАДАЙМО!

ДОПОВНІТЬ СЛОВА

Подані тут слова доповніть відповідними буквами, щоб утворити нові слова з відмінним значенням.

Л И С
 К В І Т
 В І Н
 К О Л О
 Б І Б

Загадка

Добрі люди доглядали,
 Шанували, поливали,
 Щоб жила краса моя,
 Щоб доладна була я.

Як великою вже стала,
 Я сім плахт поначіпляла,
 Довгі кісоньки взяла,
 У віночок заплела.

Куди треба помандрую,
 Скрізь і днюю і ночую,
 Світ увесь я обійшла
 І на ярмарку була.

І нема того обіда,
 Чи у пана, чи у жида,
 Щоб і я там не була
 І не їла, й не пила.

Тільки я сердита зроду:
 Хто задивиться на вроду
 Чи сунеться цілувать —
 Буде слюзи проливать.

Діти-квіти! Виростаєте
 І мене ви розгадайте!
 Прилетить веселий час —
 Поцілую дуже вас.

Леонід Г л і б і в

РЕБУСИКИ

КА ; ЛО ; ВА ; ДАШ ; ПРИ ; НА ; ДА ; СТА
 ТАЛ ГА ЖИ ШЯ ДА ДВІР ГО ВА

СУ ; ТОК ; КА ; ВАЛО
 МОК ПИ ПА КРИ

ЗАПИТАННЯ ЮНИМ ПРИРОДОЗНАВЦЯМ

- 1) Який хижий звір любить поласувати малиною?
- 2) Навіщо лисиці великий пухнатий хвіст?
- 3) Чи перелітні птахи, що живуть на українській землі, мостять гнізда на чужині?
- 4) Котрий лісовий звірок сушить собі на дереві гриби?
- 5) Куди діваються метелики восени?
- 6) Чому насіння деяких рослин мають легесенькі крильця?
- 7) Чи слони вміють плавати?
- 8) Чи дерево росте взимку?

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК У ЧИСЛІ „ВЕСЕЛКИ” ЗА ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ 1973: ВІДЧИТАЙТЕ! Мама, маса, марка, маска, мачуха, малина, Маківка, Марійка, маслянка, Маріяна, маскарада, мандрівка. **ЩО ЦЕ? Д ж е р е л о . Щ О Ц Е ? С о н я ш н и к .**

РОЗГАДКА „ЗАГАДКИ” Л. ГЛІБОВА

Раз в тихий вечір, невзначай
 Повеселіла моя хата;
 До мене, як в зелений гай,
 Поприлітали пташенята.

— Оттак, дідуся, вибачай! —
 Радіючи, щебечуть діти, —
 Шкода, гостинців не бажай,
 Бо не дістанемо ділити!

То не кавун білів в очах,
 То повний місяць на просторі
 Світив над нами в небесах,
 А золоті квіти — зорі.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагус Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 5.00 доларів, у інших країнах — рівновартість цієї суми. Для членів УНС — 4.00 доларів. Ціна окремого числа 50 центів. Ціна подвійного числа — 75 — центів.

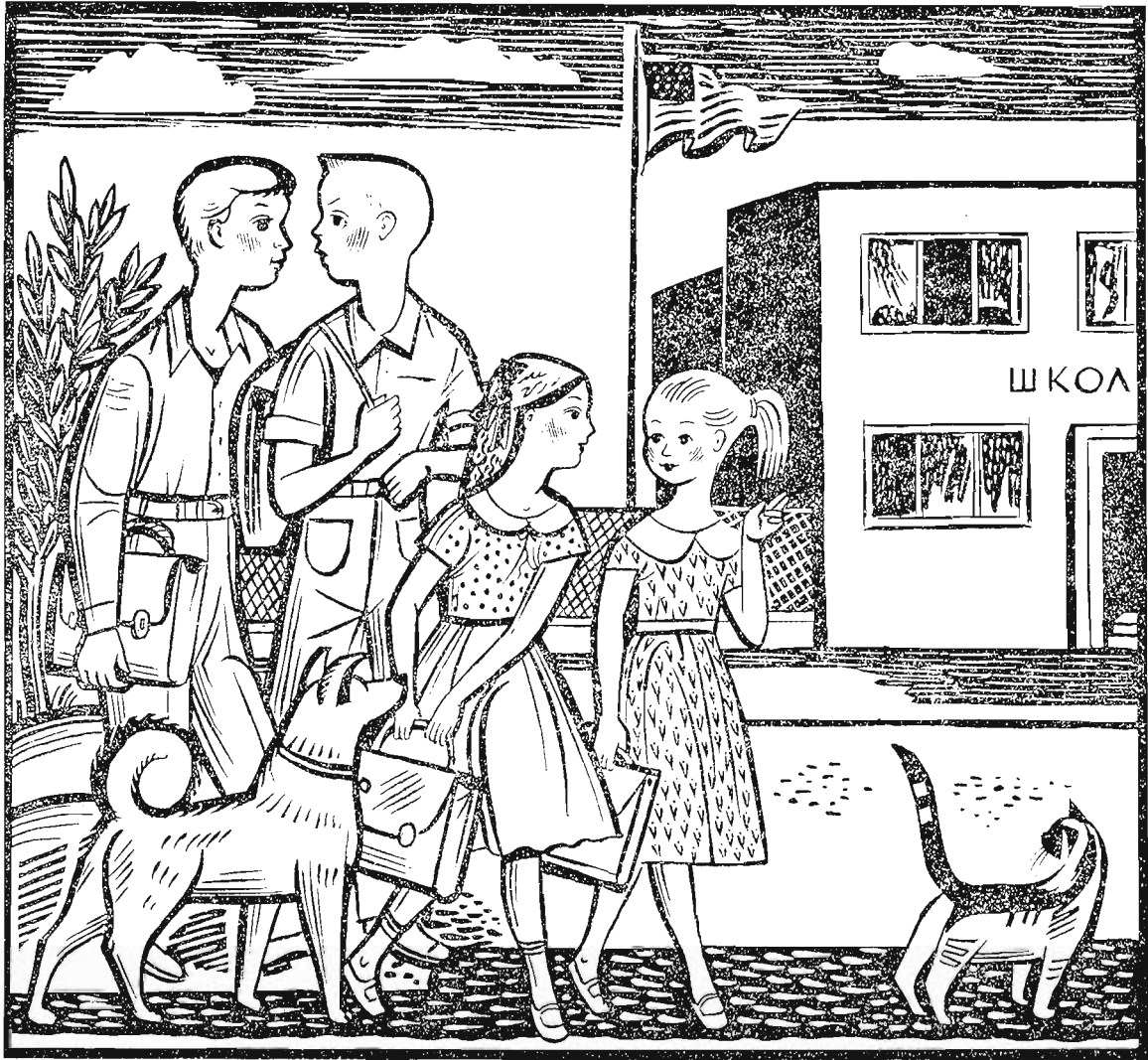
“THE RAINBOW” — “VESELKA”

Published monthly, except June to September Bi monthly
 Обкладинка роботи Юрія Матушевського

at Jersey City, New Jersey
 81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303

Subscription \$5.00 per year. UNA members \$4.00 per year.
 Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
 Галина Мазепа — Змій

Ніна БУРИК

Мирослав ПЕТРИВ

ПРИВІТ ТОБІ, ШКОЛО!

(Ілюстрація Петра Холодного)

Привіт тобі, школо! Сьогодні юрбою
 Ми двір знов заповнили твій,
 Щоб вчитись, щоб взятись до праці
 важкої,
 І знання здобути нові.

Вже дзвонить дзвінок — ми до класи
 нові
 Із співом йдемо голосним!
 Як добре, що знову ми, школо,
 з тобою,
 Як добре нам вчитись, малим!

ДЗВОНИТЬ ВЕРЕСЕНЬ: ДЗЕНЬ-ДЗЕНЬ!

Дзвонить Вересень: дзень-дзень!
 Це найкращий в році день,
 Як по довгій відпочинку
 По веселих іграх в полі
 Наші хлопці і дівчатка
 Знов зішлись у рідній школі.

Дзвонить Вересень: дзень-дзень!
 Наймипіший в році день,
 Як по довгих днях розстання,
 По тужливих днях розлуки
 Знов зішлись діти в школі,
 Взялись пильно до науки.

ШКОЛЯРКА СЯНЯ

Сяня дуже тішилася, що цього року піде до школи. Нетерпеливо ждала того дня, коли почнеться наука. З великою цікавістю розпитувала маму:

— Як у тій школі буде? . . . А що мені там робити, що говорити? . . .

Клопоталася новою течкою, книжками, зшитками, олівцями, перами тощо.

Врешті настав той радісний день.

Школа припала Сяні дуже до вподоби. Дівчинка дивилась і не могла вдосталь надивитися, дивувалась і не могла надивуватись тій школі, і вчительці, і дітям. Її серденько радісно билось, коли вони разом молилися. Учителька говорила так поважно й так приступно, що Сяня розуміла кожне слово. А коли пані прочитала голосно Сяниним ім'я, то зраділа дівчинка подумала про себе:

„Бач, я вже не Сяня — я Оксана Матвійчук, школярка! От, чого то я досягнула!”

І від цієї радості Сяня нагло дуже згорділа. Вона стала уважати себе за дуже важну особу. Зі школи вийшла з задертим догори носиком.

Надійшов знайомий пан Гурський, глянув на Сяню й зупинився.

— О! — сказав. — Яка поважна школярочка! А як там у школі було першого дня, Сяню?

Сяня, замість уклонитись і чемно відповісти, ще вище задерла носика, надула губи і щось забурмотіла. Пан Гурський лише головою покрутив, сказав „но, но!” та й пішов.

Сяня ще не встигла відчинити фіртку до свого городчика, як уже пес Бурко кинувся їй вітати.

— Йди, йди! Не торкай мене! Не брудни нового плащика, не хапай зубами за течку! І не думай, що я буду з тобою гратися! Я вже школярка!

Бурко сумно спустив голову й поплентався до хати.

— Няв-няв! — уже на порозі дому почала тертись до Сяниних колін улюблена киця Мірка. Думала, що Сяня принесе їй теплого молока. Де там! Гнівню відсунула кицю від себе.

У кімнаті не скинула нової суконки. Навіть не глянула на рибок в акваріумі, де щодня змінювала воду. Повагом, нога за ногою вийшла в городчик. Там на стежці стояла коновочка-підливачка. Айстри, бальсаміни й рожі сумно позвішували голівки, наче просили:

— Ох, підлий нас, Сяню! Бачиш, ми гинемо від спраги! . . .

— Не надійтесь, що я буду тут хляпатись у воді й підливати! Відтепер я не ваша Сяня! Я школярка!

По цих словах Сяня гордо пішла до своєї кімнатки й стала нишпорити в своїй течці.

— Сяню, а що ти там робиш? — питає мама. — Іди, накрій стіл до обіду!

— Алеж, мамо, я не маю часу! Я вчуся! Пані вчителька сказала: „Вчіться пильно і в школі, і вдома!” А отець катехит наказав вивчати „Отче наш”, і я вивчаю.

— Алеж ти давно вже вмієш „Отче наш”! Навіщо вивчати?

— Що з того, мамо, що вмію? . . . Ану ж забуду?

Мама здивовано знизала плечима і сказала до тата:

— Щось сталося з нашою Сянею. Не пізнаю її, так згорділа. Мені не помагає і, взагалі, як то кажуть, за холодну воду не візьметься. Надулася, мов пава, і пишню походжає.

По обіді мама мила посуд у кухні, а татко в гаражі щось майстрував. Сяня справді нічого не робила, лиш походжала. Найбільше її дивувало те, що ніхто не звертав на неї уваги. Врешті це все їй набридло, і вона підійшла до гаражу.

— Татку, я вже школярка!

— Знаю, доню, знаю! Відтепер кожного ранку будемо разом виходити з дому — я до праці, а ти до школи. Ну, а по полудні я ще буду мамі помагати, часом щось треба направити. Я, знаєш, Сяню, і вдома мушу працювати.

— А я, татку, а я?

— Ти, доню, хоч уже й школярка, а вдома

ти, як і досі, наша поміч, наша мала господинька.

— Та-а-ак? — здивувалася Сяня й побігла до мами.

— Мамо, чи то можна так: любити школу і нашу хату? І пса Бурка, і кицю Мірку, і рибки, і квіти в городчику?

— Алеж можна, моя доню, не лише любити, але й дбати про все, як дотепер!

І наша Сяня, мов нічого не було, на radoщах узялася за свою звичайну роботу: зі стола збирала посуд, пес Бурко дістав від неї велику кістку, а киця Мірка — останки обіду. Рибкам ув акваріумі змінила воду. А коли з коновочкою води в городці бігала від квітки до квітки, то вони з вдячності кивали до неї пахучими голівками.

За цією роботою Сяня була така рада, що десь поділася їй надумана гордість. Ввечері змучена пригорнулася до мами й шепнула:

— Мамо, завтра мені знов треба йти до школи вчитись, а по науці...

— По науці, моя Сяню, будемо собі обидві в хаті господарювати так, як сьогодні. Добре?

Мама погладила свою школярку Сяню по голівці й поцілувала.

Пояснення-словничок: Приступно — просто, зрозуміло (easily, simple); надувати губи — to pout; бурмотіти — to mumble; плентатися — йти безсило (to trudge, to drag); повагом — slowly, leisurely; спрага — thirst; нишпорити — to search; знизувати плечима — to shrug one's shoulders; їй набридло — she was sick of...; посуд — plates and dishes; кивати — махати, похитувати (to stoop, to bow).

К. ПЕРЕЛІСНА

ГОРІШОК

У пісочну на піщині
Став горішок виростать,
Заховався в листі щільно
І боявся виглядать.

Та настали дні тепленькі —
Потовстів горіх, поспів,
З листя виглянув злегенька
І... додолу попетів!

Білка враз його вхопила, —
Умостилась на гіллі,
В папках трохи покрутила
І сховала у дуплі.

Пояснення-словничок: Ліщина — hazel; потовстіти — тут: погрубі(ша)ти (to grow stout); дупло — hollow.

ПРО ДВОХ УКРАЇНСЬКИХ ВЛАДИК

Верховний Архископ
Йосиф Сліпий

Чотири місяці тривала друга душпастирська подорож Голови Української Католицької Церкви, львівського Митрополита, Верховного Архископа і Кардинала Йосифа, якого наші Владики, духовенство й миряни почали називати Патріархом. Маючи 81 рік життя, з чого більше як 17 років припало на перебування в комуністичнім московським ув'язненні на холоднім Сибіру, Його Блаженство вибрався в цю довгу подорож довкола світу до своїх мирян спершу в Австралії, а потім у Канаді і З'єднаних Штатах Америки. Переїжджаючи з міста до міста й від церкви до церкви в супроводі Владик, він зустрічався з духовенством і багатотисячними громадами мирян, довідувався про їх життя, бажання і потреби, промовляв до них словом надії й розради, давав поради, підносив їх на душі й так зміцнював їх витривалість у вірі й відданості своїй Церкві та народові, який на рідних землях, над Дніпром і над Дністром, терпить у важкій неволі.

З особливою пошаною і любов'ю горнулася до свого найвищого духовного Достойника українська молодь — студенти, більші й, навіть, маленькі діти, вітали його квітами, віршами, піснями, хорородами, підносили йому подарунки, а він

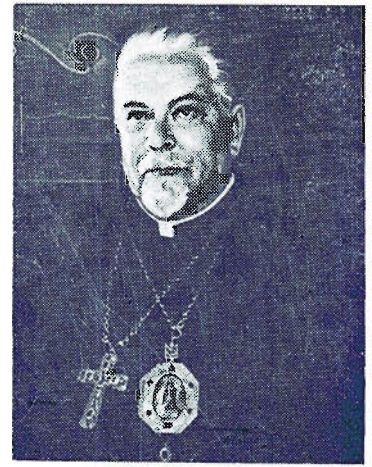
Діти в Чикаго силплять квіти під ноги
Верховного Архископа

промовляв до них і, мов люблячий батько, навчав, якими їм треба бути, щоб не засмутити батьків і не знеславити перед світом рідного народу. Бо добрі діти й майбутнє народу, це запорука, що український народ завжди буде живий. Але, — перестерігав Блаженніший Патріарх, цього не могло б статися, якщо б молодь у широкім світі відцуралася від своєї Церкви, забула про народ, від якого вона походить, якщо б знехтувала його мову, звичаї та культуру. Тому треба пильно вчитись і здобувати високу освіту не тільки в публічних, але й додатково в своїх українських школах, навіть університетах, бо лише ці школи зможуть доповнити знання про Україну та її історію і приготувати молодь стати згодом у провід свого народу як священики та громадські діячі.

„Будьте добрими християнами і добрими українцями, — закликав Блаженніший Йосиф, — не цурайтеся українського імені й будьте горді з свого походження!”

Немов на доказ, що наша молодь буде такою, якою хоче бачити її Його Блаженство, молодь і її виховники з Пласту і Спілки Української Молоді — СУМ'у запрошували його оглянути літні оселі-табори, посвятити там каплиці та площі, а діти в Нью-Йорку на летунському майдані вручили йому річник „Веселки” з світлинами та згадками про його першу душпастирську подорож у 1968 році. Діти в Едмонтоні (Канада) склали перед Блаженнішим обітницю-запевнення: „Не зрадімо, не кинемо її, тієї Церкви рідної своєї з обрядом, молитвою і мовою, що дав її нам Бог і тільки Бог її відняти може!” Серед дітей Блаженніший молодів душею, забував про втому й радів, що, як каже народна приказка, „нашому рсду нема переводу”.

Наш Блаженніший Патріарх, гордість Української Католицької Церкви та всього народу, вже вернувся до Риму, де він від 1963 р. постійно перебуває, але спогад про нього завжди залишиться в пам'яті тутешніх українських дітей і його батьківський голос лунатиме в їхніх душах все жит-

Митрополит Мстислав
Скрипник

тя. Треба, юні друзі, піти за розумними думками, порадами й закликами до молоді від того, кого світ шанує як героя нескореної Української Церкви й Українського Народу і через якого — як написано в Євангелії — „Бог відвідав свій нарід”.

Також православні українці в Америці й поза нею вшанували цього року свого найстаршого Владика-Первоієрарха з особливої нагоди. Голові Української Православної Церкви в Америці (У-ПЦА) і Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ) в Європі й Австралії, Блаженнішому Митрополитові Мстиславі, сповнилося 75 років життя.

Життя Владика-Митрополита багате на труди для Церкви й Народу. Народився він 10 квітня 1898 р. у відомій з історії Полтаві, й охрестили його Степаном. Його батько називався Іван Скрипник, а мати — Маріяна Петлюра. Молодий Степан боровся за волю України в армії Української Народної Республіки, а потім поселився на Волині і тамошнє українське населення обрало його своїм представником-послом до польського сейму у Варшаві. Під час Другої світової війни в 1942 р. Владика Української Автокефальної Православної Церкви рукоположили його в Києві на Єпископа. Тоді він і прибрав собі чернече ім'я Мстислав. Уже більше як 30 років Блаженніший Мстислав ревно працює для рідної Православної Церкви, дбаючи, щоб стала вона об'єднаною та міцною у вірі. Доля молодого покоління також лежить у нього близько на серці.

Наприкінці червня ц. р. Митрополит Мстислав з іншими українськими православними Владиками взяв участь у Надзвичайному Соборі Української Автокефальної Православної Церкви в Парижі. Собор під головуванням Митрополита Мстислава радив над об'єднанням окремих частин У-ПЦ під спільним проводом, розглядав становище

Під час привітання Блаженнішого Йосифа дітьми на лютениці в Нью Йорку Христа Брикович (обернена лицем) вручила Дорогому Гостеві річник „Веселки”.

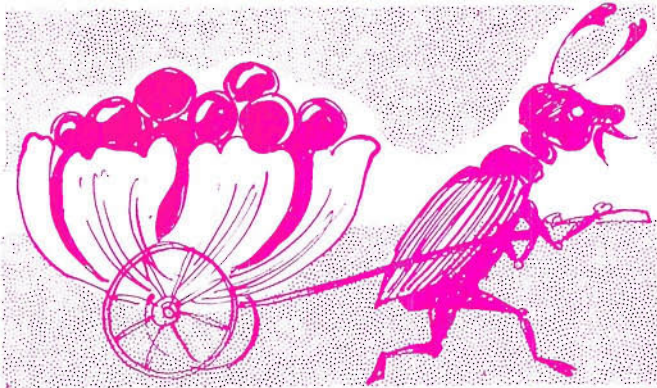
УАПЦ серед інших Православних Церков у світі й став в обороні прав українського народу, поневоленого московськими большевиками.

Кілька років тому, коли мав початися Двомісячник Української Дитячої Книжки, обидва Первоієрархи — Блаженніший Йосиф і тодішній архієпископ Мстислав написали дуже прихильні листи з благословенням для всіх, що будуть брати участь у поширюванні добрих книжок і журналів рідною мовою серед української молоді. Обидва Владика однаково дбають про віддані під їхній провід Церкви, бо пам'ятають, що ці Церкви — рідні сестри і служать одному Богові та одній Матері-Україні.

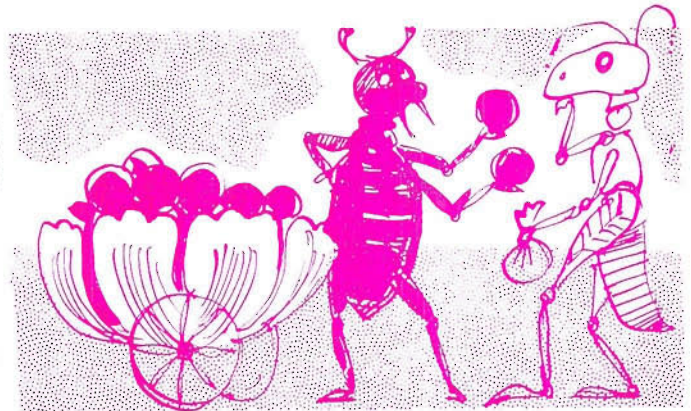

Собор св. Софії в Римі

РОЗУМНИЙ ЖУК

Їхав жук по дорозі,
Віз він ягідки на возі,

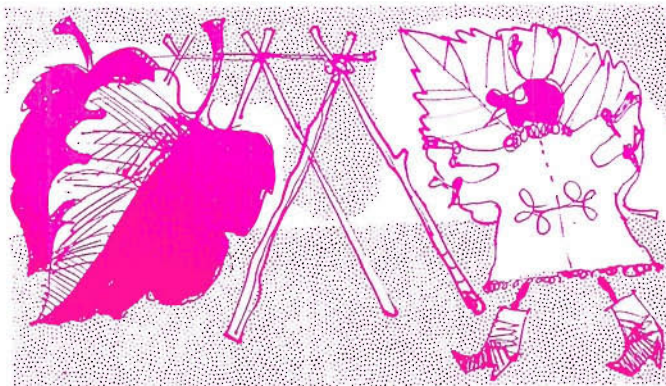
Ягідки хотів продати,
Добрі гроші вторгувати

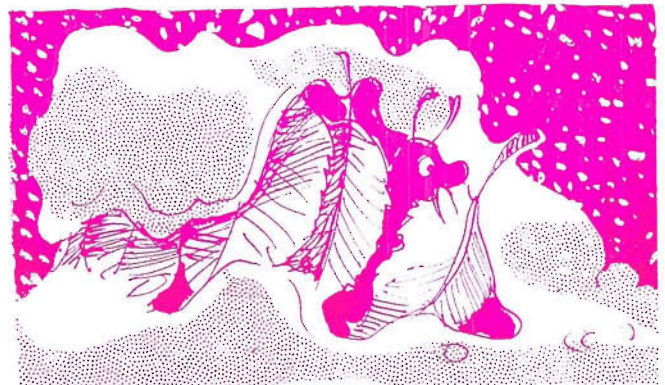
Й чобітки собі купити,
Щоб босоніж не ходити —

Чобітки й хорошу свиту,
Кожушиною підбиту,

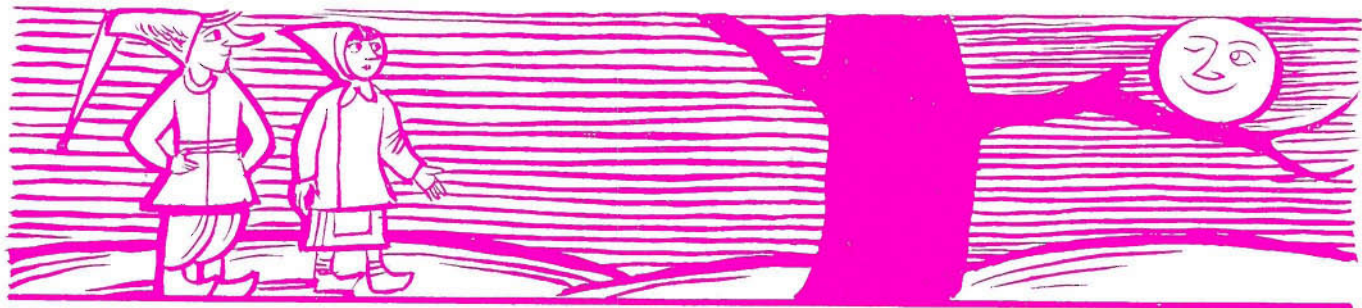
Та й хатину збудувати,
Щоб було де зимувати,

Скоро ж бо зима настане,
Принесе сніги й тумани,

Пояснення-словничок: Вторгувати — заробити гроші на торзі (to gain by trade); босоніж — barefoot; свита — селянська зверху одежа; кожушиною підбитий — furred; туман — мла (mist, haze).

ГОЦА ДРАЛА

Ніч надходить, сонце гасне,
Пробудився Місяць ясний.

Викотився з-за горбка,
Ніби виліз на дубка.

Дивиться на Гоцу й гнома,
Мов питає: „Як там дома?”

Став до Гоци гном казати:
„Астронавтом хочу стати!”

Астронавтом, — каже, — стану,
Зблизька Місяць я огляну!”

Та й подрався на дубочка,
Хоч подерлася сорочка.

На дубку по всіх гілляках
Лазив гномик-неборака.

— Місяцю, а де ж ти дівся?
(Місяць хмаркою укритися).

Гном з дубка на землю зліз —
Блиснув Місяць з-над беріз.

Гоца мудру думку мала,
Гнома до сови послала.

— Астронавтом хочеш стати?
То берись книжки читати!

Вчись, учися ще і ще —
Місяць певно не втече!

ТА, ЩО ПРОСЛАВИЛА УКРАЇНСЬКУ ПІСНЮ

Цього року минає 100 літ від дня народження одної з найславніших українських співачок, що в широкому світі прославила рідну пісню, Соломії Крушельницької. Знавці оперової музики ставлять її нарівні з найвидатнішими співаками XIX і початку XX століття — Карузо, Тіто Руффо, Батістіні, Шаляпіним.

Соломія народилася 23 вересня 1873 р. в родині о. Амвросія Крушельницького, священника в селі Білвинцях коло Бучача, в Західній Україні. Незабаром о. Амвросій переселився до села Білої за два кілометри від міста Тернополя. Там Соломія провела своє дитинство, звідти ходила до школи в Тернополі.

Живучи на селі, юна Соломія мала змогу чути й навчитися багатьох народних пісень, які своїм змістом і красою мелодій глибоко запали в її ніжну душу.

Сім'я Крушельницьких була дуже музикальна. Отець Амвросій навчив своїх дітей читати музичне письмо і дав їм початки гри на фортепіяні. Вони співали спершу в сільському хорі, що його організував о. Крушельницький. Опісля цим хором диригувала деякий час молода Соломія. У неї самої був дуже гарний голос. Вона співала теж у тернопільським хорі „Української Бесіди”, який часто виступав на концертах.

На 20-ім році життя Соломія вже закінчила Львівську консерваторію. За надзвичайні успіхи в навчанні її нагороджено медалею, а в актах школи про неї написано: „Має всі дані стати окрасою навіть першорядної сцени. Широкої скалі дзвінкий і дуже приємний звук її голосу меццо-сопрано, високе почуття краси, принадна зовнішність, сценічна постава — одним словом, усі прикмети, якими обдарував її Творець, віщують їй у мистецькому світі найкращу будучину”.

Учителі не помилилися. По закінченні консерваторії Соломія була запрошена виступити на сцені львівського театру. Перший раз співала вона в опері „Фаворитка”. Критики казали, що не пам'ятають, щоб хтось, що перший раз виступав в опері мав такий блискучий успіх.

Незабаром Соломія виїхала до Міляно в Італії продовжувати науку мистецького співу та вчи-

Соломія Крушельницька

тись різних європейських мов. Від 1894 р. вона стала співати в різних операх та концертах у Львові, Києві, Одесі, в містах Італії та в інших країнах Європи й Америки. Її запрошували до Варшави й Петербургу. Виступаючи разом з найвидатнішими співаками, вона завжди одержувала найкращі оцінки.

Славний італійський композитор Джіякомо Пуччіні створив оперу „Мадам Батерфляй”. Коли її перший раз поставлено на сцені оперового театру в Міляно, музичні критики оцінили її неприхильно. Композиторові було дуже-дуже прикро, і він розгубився. Соломія переглянула оперу, порадила композиторові змінити деякі місця і за-

явила, що готова співати головну роль гейші Чіо-Чіо-Сан. Виправлену оперу виставлено в місті

Соломія Крушельницька в народній п'єсі в перші роки своєї сценічної кар'єри.

Соломія Крушельницька в ролі Чіо-Чіо-Сан
(опера Пуччіні „Мадам Батерфляй“)

Брешія, в Італії. Соломія співала так чудово, що публіка, присутня на виставі, була просто заворожена. Газети надрукували похвальні статті про оперу і співаків, а найбільше величали Крушельницьку. Так вона допомогла славному композиторові. Вдячний Пуччіні дав Соломії автограф з такою допискою: „Найбільшій і найчарівнішій Чіо-Чіо-Сан — Джіякомо Пуччіні, 1914“. Від тої пори опера „Мадам Батерфляй“ була зарахована до найкращих опер світу. Її переклали на різні мови світу і ставили в різних містах і країнах. Вона не втратила свого значення й до сьогодні.

Соломія Крушельницька довгі роки жила в Італії і звідси часто виїздила на гостинні виступи. Виступаючи на концертах, не раз співала українські пісні. Так прославила вона музику свого рідного народу, якого ніколи не переставала любити.

У серпні 1939 р. Соломія вернулася в Україну й замешкала у Львові. Тут застала її Друга світова війна. Перебувши воєнне лихоліття, вона в 1946 р. дістала запрошення на посаду професора Державної консерваторії у Львові. Тут, на рідній, хоч поневоленій землі, вона на старості літ пере-

давала своє знання та великий досвід молодому поколінню. Але це не тривало довго, бо 16 листопада 1952 р. перестало битися її серце. Прожила Соломія 79 літ. Ім'я Соломії Крушельницької зараховано до ряду найясніших зірок світового оперного мистецтва.

Рідна сестра Соломії — Ганна була теж співачкою. Померла в 1961 р. на 91-му році життя, вернувшись із московського заслання в холодному Сибіру.

Пояснення-словничок: Консерваторія — найвища музична школа; опера — 1. театральна вистава, в якій артисти не говорять, а співають — солісти й хори — в супроводі великої оркестри. 2. театр, пристосований до ставлення оперових вистав; зміст — contents; дані — тут: можливість (opportunity, chance); мецо-сопрано — жіночий голос, посередній між сопрано (високим) і альтом (низьким) голосом; зовнішність — зверхній вигляд; признання — похвала (praise, compliment); розгубитись — to be embarrassed; заворожений — зачарований (sharmed, bewitched); лихоліття — hard times; посада — тут: праця, заняття (job).

ЩО ЧИТАТИ?

КНИЖЕЧКА ПРО КОТИКА, МИШКУ, БРОВКА І БІЛКУ

Багато з вас маєте котиків - пестунів, багато з вас читали казки, оповідання й вірші про котика-мурлику, котика-воркотика, котика-музику.

Саме тепер Об'єднання Працівників для Дітей і Молоді видало віршовану казочку п. н. „Котикова пригода“. Написала цю казочку Катерина Перелісна, а ілюстрації виконала Ніна Мудрик-Мриц. І авторка й ілюстраторка співробітниця „Веселки“.

Казочка починається так: „Бігла мишка через двір, а за нею котик...“ З тієї погоні й почалася котикова пригода. А яку пригоду котик мав і як вона скінчилася — прочитайте книжечку й напишіть до „Веселки“, як вона вам подобається.

Книжечка має дванадцять сторінок, а на кожній сторінці кольорова ілюстрація. Друк великий і читкий, книжечка читається легко. Казочка призначена для дітей молодшого віку.

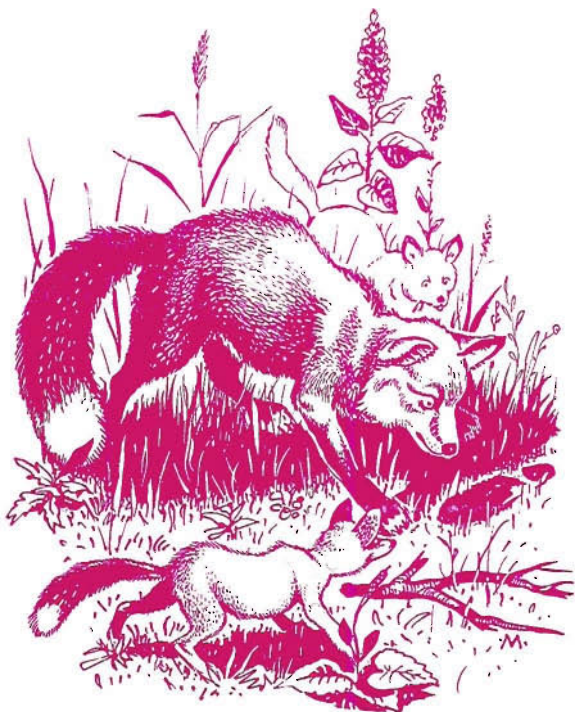
В. Б.

ЛИСИЧКА СЕСТРИЧКА

15. ЛЮДИНА

Бігла лисиця лісом, а лисенята за нею. Нараз вона спинилася, понюшила в повітрі, і шерсть її наїжилася, вуха настовбурчилися. Видно, щось дуже її стурбувало. Поводячи носом на всі боки, пішла вона далі, ледве землі лапами дотикаючись. Нарешті втулила морду в землю, подалась іще кілька кроків наперед і спинилася. Шерсть її ще більше наїжилася, очі засвітилися страхом і ненавистю. Оглянулася назад, кивнула головою дітям, щоб підійшли. Стурбовані лисенята помалу зблизились. Мати показала їм на землю перед собою: „Понюхайте!“ Ті схилили свої мордочки в те місце, і зараз так само в них шерсть наїжилася, як у матері. Вони нюхом почули щось нове, досі незнане, але найбільш небезпечно за все, що їм досі траплялося.

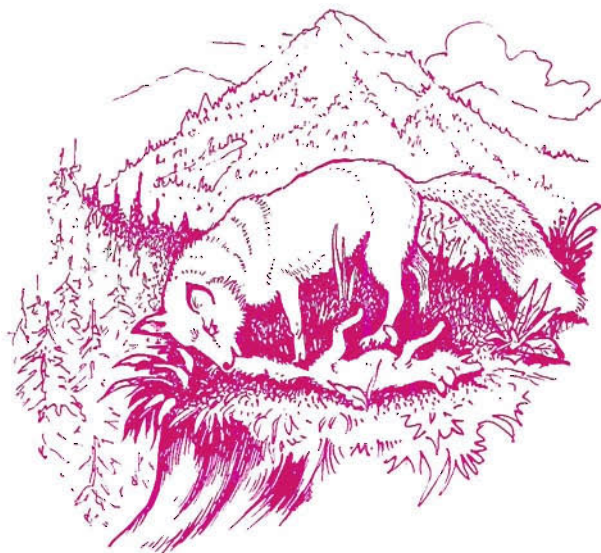

— Це слід людини! — сказала мати.

Від цих слів діти аж затремтіли.

— Цей звір на нас дуже сердитий. Ті кури, що я два тижні носила, я в нього брала. За це він напускає на нас собаку. Та він на тому не спиниться. Він ще пускатиметься на всякі хит-

році! буде пастки та силця ставити, щоб нас упіймати. Буде по лісі отруту розкидати, щоб нас отруїти. Бережіться цих хитрощів!

Повела лисиця носом у повітрі та й знов каже:

— Куди пройшла людина, там вона залишила для нас якусь небезпеку. От і тут я чую небезпечно в повітрі. Мабуть, поклала якусь отруту. Будьте обережні, діти!

Та не встигла вона ще останніх слів скінчити, як один з малих лисиків, дуже на все ласий, аж запищав з радощів і кинувся щось гризти. То були найбільші його ласощі — куряча голівка. Він завжди за неї гризся з братом і сестрами, коли мати приносила їм курку.

Мати кинулася до нього, та вже було пізно. Ласун в одну мить скрупував усю голівку, щоб ні з ким не поділитись, і смачно облизувався. Але зараз таки мордочка його скривилася від болю; він ліг на траву і став пищати — спершу тихенько, а там щораз дужче. Діти злякано дивилися на нього, а мати стала над ним і гірко заплакала.

— Нещасна дитино, ти ж наїлася отрути! То ж ворог наш навмисне кладе отруту в найсмачніші харчі, щоб нас привабити до неї!

Лисеня все ще пищало, опісля стало здригатися всім своїм маленьким тілом, витягло ніжки і простяглося — вже неживе.

Вся родина була прибита тяжким горем. Брат і сестри кинулися до нього, але мати спинила їх.

— Цітьте! Не дотикайтесь його, бо він тепер отруєний і кожне з вас може від нього отруїтись. Подумавши трохи, додала:

І ЦАРЕВІ ТРЕБА ВМІТИ НА ХЛІБ ЗАРОБИТИ

(Продовження)

Відновить таку почувши,
Цар у гніві аж здригнувся,
Крикнув грізно: „За образу
Чабана скарати зразу —
Смерть йому та й край!”

Та царенко мовив тихо:
„Не в образі, тату, лихо!
Той чабан казав до діла,
До життя підходить вміло —
З гнівом почекай!..

І царям біда буває,
Хто тепер цього не знає?
Тож піду в народ дивитись,
Щоб собі чогось навчитись,
В путь благослови!”

Цар, цариця аж скипіли!
Та було не в їхній силі
Побороти сина волго —
Тож свої скорились долі:
„З Богом, сину, йди!”

**

Час ішов, минало літо,
Зацвіли останні квіти,
Вже зближалась, поспішала,
Землю золотом вкривала
Осінь чарівна.

Золоте й червоне листя,
Мов розкидане намисто,
Шелестіло під ногами:
„Запишалась осінь нами,
Як колись весна!”

У степу тумани білі
Вранці довго трави крили,
Потім в небо підіймались,
А на травах залишались
Перли росяні.

Цар-чабан любив ці ранки —
Ще задовго до світанку
Він усім в селі на подив
В степ з отарою виходив
В ранішній імлі.

А як сонечко осіннє
Лагідним своїм промінням
Крізь тумани пробивалось
І роси-перли загорялись
Іскрами-вогнем —

В нього серце стало повне
Почуванням невимовним,
Щастям радісним проймалось
І молитвою віталось
З новим Божим днем...

**

Сонце високо стояло,
І царівна поспішала,
Щоб з обідом не снізнитись,
Аж серденько в грудях битись
Почало хутчіш.

Розплелися довгі коси,
Зашарілось личко гоже,
Вустонька розкрились милі,
І зоріли очі сині
Від зорі ясніш.

Але як же здивувалась,
Як до батька наближалась!
Біля нього знов ті ж вої,
Пишні лицарі у зброї,
Царські посланці.

Вже й із коней позідали,
Пастись їх пустили в трави,
З батьком чемно розмовляють,
Й кожний з лицарів тримає
Кошика в руці.

— Тут його не можна залишити! Це дуже близько від нашої хати і може привести до нас нашого ворога. Треба його у яр віднести!

Мати взяла обережно зубами за кінчик пухнатенького хвостика та й потягла свого необережного ласунчика в яр. Пустила його по схилі, і він посунувся на глибоке дно, захоплюючи за собою листя, хмиз, грудки землі й каміння. Все

це вкрило його могилкою на дні яру. А вся родина в тяжкому горі тихо подалася додому.

Полісся-словничок: наїжитися, настовбурчитися — піднятися догори; пастка — пристрій ловити звірів (trap); сільце — noose, trap; привабити — приманити, притягти (to attract, to lure); цитьте! цитьте! — оклик заспокоїтися, замовкнути (be quiet! sh! be silent!); яр — ravine, cliff; хмиз — сухі галузки (dry branches).

І якийсь неспокій дивний
 Охопив тоді царівну,
 В грудях серденько здригнулось,
 Непомітно усміхнулись
 Вустонька, мов квіт...

От, збентежена підходить,
 Від землі очей не зводить,
 І тремтів їй голос ніжний,
 Як казала до приїжджих
 Простий свій привіт.

Ті, вклонившись низенько,
 Поздоровили чемненько,
 Цар-чабан веміхнувся любо,
 Зором дівчину голубить
 І говорить так:

„Доню, вдруге вже царенко,
 Цар і з ним цариця-ненька
 Старостів до нас прислали”.
 (Щічки в доні запалили,
 Розцвіли, мов мак!)

„Кажуть, довго жив син царський
 У хатиночці селянській,
 Щоб вільніше придивитись,
 Де й чого б йому навчитись
 Від селян отих.

Серцем, кажуть, умліває
 І тебе він так кохає,
 Що без тебе й жить не хоче!”
 Глянув батько доні в очі
 Й на хвилину стих...

А тоді говорить далі:
 „Ось ці лицарі удалі
 Привезли нам показати,
 Чим вже вміє заробляти
 Старший син царя!

Подивись лишень, якії
 Кошики плести він вміє!
 Не зазнаєш з ним ти горя,
 Тож скорися царській волі,
 Донечко моя!”

І говорить соромливо
 Батькові царівна мила:
 „Я скорюся їй охоче!..”
 І, мов ластівка, тріпоче
 Усміх на вустах.

Як те лицарі почули —
 „Слава! Слава!” — враз гукнули,
 До землі обом вклонились,
 До царя чимдуж пустились,
 Аж курився шлях.

(Закінчення буде)

Пояснення-словничок: Казати до діла — говорити мудро, доречно; путь — шлях, дорога, мандрівка; скипіти — дуже розгніватись (to get into a rage); намисто — necklace; туман — густа імла (fog, mist); роса — dew; зоріти — сяяти, блищати; вої — військові люди, воляки, княжі дружинники; збентежений — confused, embarrassed; голубити — пестити (to fondle, to caress); щічка, щока — cheek; вдалий — successful, good; скоритися, покоритися — to submit, to bend; ластівка — swallow.

С М І Й М О С Ь !

НЕ МАВ ЧАСУ...

Мама: Чи ти впав у гризюку в нових штанах?
 Синок: Так, я не мав часу зняти їх.

НЕ ХОЧЕ БАГАТО...

Синок: Мамо, скільки я вартий у тебе?
 Мама: Мільйон долярів!
 Синок: То чи ти могла б дати мені „кводра” з цього мільйона?

КАЛЮЖА БІЛЯ ПАРКУ

Знялася раз велика буря-злива. Сонце сховалося, щоб не змокнути. А вода ллється і ллється з неба, мов із цебра.

Від того дощу зробилася біля парку велика калюжа.

На калюжу впав червоний листок, і птахи стали готуватись у дорогу до теплих країв. Калюжа збагнула, що це вже осінь.

Старші люди минали калюжу та ще й сердились на неї. Сторож із парку взяв велику мітлу й хотів був порозмітати калюжу на всі боки, але це йому не дуже вдалося. А втім, по полудні вдруге пішов дощ, і калюжа знову наповнилася водою.

Надійшли діти. Вони не минали калюжі — вона їм придалася: можна було пускати на воду паперові човники. Подобалась їм калюжа, і калюжа була щаслива — так здригалася з радости, аж маленькими хвильками вкрилася.

А потім стало холодно, упав сніг і то тут, то там появилися снігові діди. Біля калюжі теж став сніговий дід, правда — невеликий, німий, але все ж дід.

Калюжа зрозуміла, що це настала зима. Але чи то ж була калюжа? Вона замерзла, і з неї стала прегарна ковзанка. Від ранку до вечора хлопці й дівчатка мов на крилах літали — ковзалися по льоду. Калюжі-ковзанці було це дуже до вподоби, бо ковзани приємно її лоскотали.

Але дорослі здалека її минали, щоб не послизнутись і не впасти. Сторож посипав її піском.

Ковзанка начебто зникла. Але по полудні знову випав сніг, і ввечері ковзанка заройлася дітьми. Знову була велика радість.

Одного дня з-за хмар виглянуло сонце. Навіть пригріло. Сніговий дід ставав щораз менший і менший, а люди на вулицях почали голосно сміятися, самі не знаючи, чому. Ковзанка збагнула, що настає весна. А втім, це вже й не була ковзанка, бо лід розтав і знову розлилася широка калюжа.

Діти причалапали в гумових чоботях і стали будувати з болота греблі, замки й фортеці.

Дорослі, як і перше, здалека минали калюжу. Але не сердились уже на неї, бо всюди цвіли й пахли квіти — конвалії та фіялки.

Сторож привіз повну тачку піску, щоб засипати калюжу. Але дарма, калюжа була велика і проковтнула весь пісок.

Пізніше діти перестали ходити до школи й вулиці спорожніли. Стало гаряче і, хто тільки міг,

утікав над річку чи над озеро. Навіть сторожа не було видно, може й він поїхав на вакації.

Калюжа зрозуміла, що настало літо. Алеж це, власне, вже не була калюжа. В ній залишилося тільки трохи води, і ніхто її не боявся. Сонце й вітер її висушували. Ставала малою, маленькою, малесенькою, а врешті зовсім малюсінькою. Потім зовсім зникла.

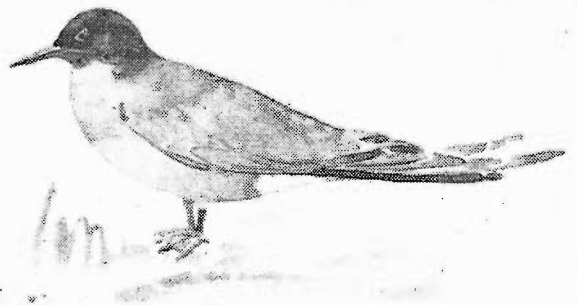
Після літа знову прийшла осінь і буря, величезна злива...

*З геської мови переказав
Б. Данилович*

Полісистя-словничок: Калюжа — pool, slop; цебер або цебро — pail, bucket; збагнути — зрозуміти, усвідомити (to grasp, to comprehend); здригатися з радости — to start with joy; ковзанка — skating rink; лоскотати — to tickle; послизнутися — поховзнутися (to slip); розтавати — to melt away, to thaw; гребля — dam; тачка — wheel-barrow.

НАЙДОВШИЙ ШЛЯХ

Більшість птахів Старого й Нового Світу летить зимувати в теплі краї. Європейські птахи летять до Африки та Індії, американські — до Флориди, Мехіко та Південної Америки. І хоч перелітний шлях птахів від Арктики до узбережжя Південної Америки досить довгий, та все ж найдовший шлях має полярний крячок — невелика морська чайка, що її звать також морською ластівкою, бо вона має хвіст і крила, як у ластівки.

Весною полярний крячок виводить пташенят на Півночі Європи та Америки, на узбережжі й островах Льодового океану, а восени летить зимувати до... Антарктики, часом за 10 000 миль. Навесні знову пролітає той довгий шлях, вертаючись додому.

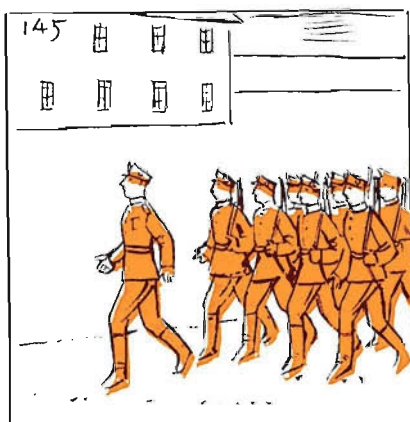
М.Д.

Старий Світ — так називають Європу, Азію, Африку; Новий Світ — так називають Америку; полярний крячок, або морська ластівка — Arctic tern, sea swallow.

БОГДАН-СИЧОВИЙ СТІЛЕЦЬ ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE BOHDAN-SICHOVY STRILETS

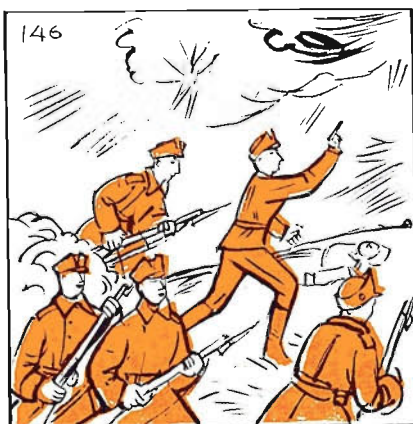
РОЗДІЛ XI: З КАРПАТ НАД ДНІПРО

CHAPTER XI: FROM THE CARPATHIANS TO THE DNIEPER

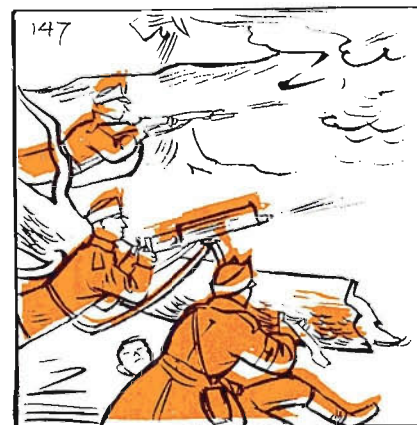
Богдан і його друзі виявились зразковими вояками-стрільцями.

Bohdan and his friends turned out to be good soldiers.

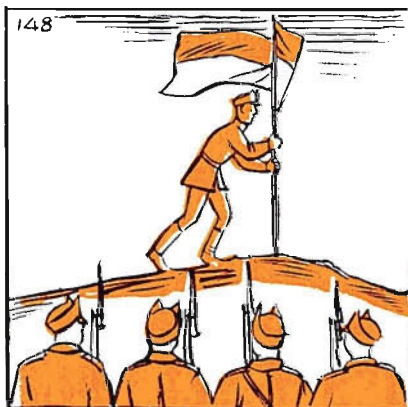
На горі Маківці вони перші пішли в протинаступ на москалів.

They were first to launch a counter-attack against the Russians at the Makivka mound.

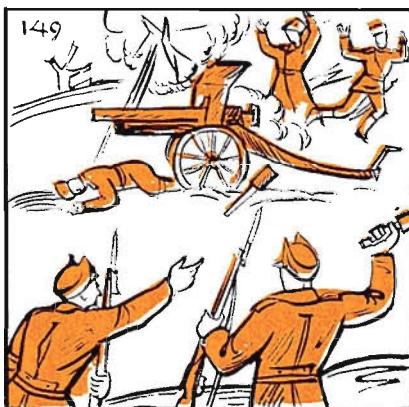
Коло Болехова Богдан змінив раненого скорострільника і стримав московський наступ.

Near Bolekhiv, Bohdan replaced a wounded machine-gunner and stopped a Russian attack.

У Галичі Богдан перший підніс український прапор на валу княжого городища.

In Halych, Bohdan was the first to place the Ukrainian flag atop the wall surrounding the ancient royal castle.

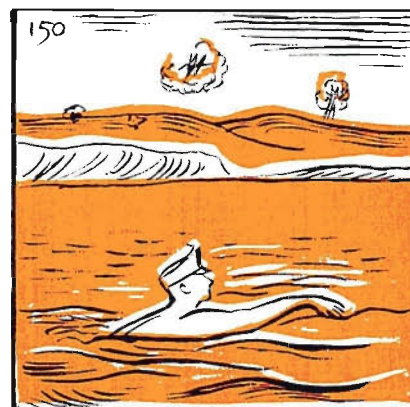

Під горбом Лисонею Богдан підкрався до стоянки московської тяжкої артилерії й ушкодив ручними гранатами чотири ворожі гармати.

At the Lysonia mound, Bohdan sneaked up to the Russian heavy artillery post and with hand grenades put out of commission four enemy cannons.

(Продовження буде)

(To be continued)

Богдан переплив широкий Дністер і встановив місце переправи для австрійського війська.

Bohdan swam across the Dniester River and secured a beach-head for the crossing of the Austrian army.